

Asia: VN/13333/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi perusopetuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (valmistavan opetuksen lisäopetus ja aamu- ja iltapäivätoiminnan rahoitus)

Lausunnonantajan lausunto

Mitä mieltä olette perusopetuksessa järjestettävän valmistavan opetuksen lisäopetuksesta?

Suomen Vanhempainliitto pitää valmistavan opetuksen lisäopetusta tarpeellisena tilanteissa, joissa sitä tarvitaan lapsen ja nuoren riittävien kielellisten valmiuksien varmistamiseen. Valmistavan opetuksen ja sen keston tulee lähteä aina lapsen ja nuoren tarpeista ja olla lapsen edun mukaista. Valmistavan opetuksen aikana oppilaita on tärkeä integroida yleisopetuksen opetusryhmiin kotoutumisen, kaverisuhteiden ja kielitaidon vahvistamiseksi. Kielellisen tuen tulee jatkua riittävänä myös valmistavasta opetuksesta yleisopetukseen siirryttäessä.

Vanhempainliitto ei kannata sitä, että Suomessa syntyneet maahanmuuttotilanteiset lapset rajattaisiin jatkossa automaattisesti valmistavan opetuksen ulkopuolelle. Tilastokeskuksen tilastojen mukaan noin 10 % valmistavan opetuksen oppilaista on ollut Suomessa syntyneitä. Hallituksen esityksessä katsotaan, että Suomessa syntyneiden osalta varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nostaminen sekä opetuskielen tukiovetuksen käyttöön ottaminen esi- ja perusopetuksessa riittäisivät tukemaan näiden lasten kielen kehitystä. Varhaiskasvatuksen osallistumisastetta voidaan nostaa, mutta aina on myös niitä perheitä, joiden lapset eivät syystä tai toisesta osallistu varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatukseen osallistumattomat lapset jäisivät siten jatkossa ilman varhaista kielellistä tukea, eikä hallituksen esitys tarjoa heille riittäviä keinoja kielitaidon tukemiseen ennen perusopetusta. Vanhempainliitto kysyy, miten näiden lasten kielitaidon kehittymistä tuetaan jatkossa yhdenvertaisesti niiden lasten kanssa, jotka ovat oikeutettuja valmistavaan opetukseen.

Lapsia ja nuoria voi jäädä valmistavan opetuksen ulkopuolelle myös siitä syystä, että kunta ei järjestä valmistavaa opetusta, koska sen järjestäminen on kunnille vapaaehtoista. Tulisiko valmistavan opetuksen olla jatkossa lapsen ja nuoren oikeus niin, että kaikilla sitä tarvitsevilla olisi oikeus valmistavaan opetukseen?

Onko perusopetuksessa järjestettävä valmistavan opetuksen lisäopetus mielestänne tarpeellinen?

Suomen Vanhempainliitto pitää hyvänä, että valmistavaan opetukseen tulee maahanmuuttotaikeista lasten ja nuorten tarpeista lähtevää joustoa ja valmistava opetus voi kestää jatkossa enintään kaksi vuotta. Samalla on tärkeä huomioida valmistavasta opetuksesta yleisopetukseen siirtyvien oppilaiden opetuskielen oppimisen tuen tarpeet ja kehittää entistä vahvemmin kielitietoista opetusta, opetuskielen tukiovetusta, suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus (S2) -oppimäärän opetusta sekä oppilaiden oman äidinkielen opetusta. Maahanmuuttotaikeaisen oppilaan etu on, että kielellinen tuki jatkuu valmistavasta opetuksesta yleisopetukseen siirryttäessä katkeamatta.

Onko perusopetuksessa järjestettävän valmistavan opetuksen lisäopetuksen rahoitusratkaisu toimiva?

-

Onko teillä lausuttavaa aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen korottamista koskevaan osuuteen esityksessä?

Suomen Vanhempainliitto pitää aamu- ja iltapäivätoiminnan maksuihin esitettyjä 23 %:n korotuksia korkeina eikä kannata niitä. Kuten hallituksen esityksessäkin useassa kohdassa tuodaan esiin, maksujen korotuksella on monia negatiivisia vaikutuksia. Maksujen korottamisen seurauksena sosiaalisesti ja sosioekonomisesti heikommassa asemassa olevien lasten mahdollisuus osallistua aamu- ja iltapäivätoimintaan vaikeutuu ja se asettaa lapsiperheet eriarvoisen asemaan. Toimintaan osallistuminen vähenee ja pienten koululaisten yksinäiset iltapäivät lisääntyvät. Aamu- ja iltapäivätoiminnalla on tärkeä merkitys myös pienten koululaisten vanhempien työn ja perheen yhteensovittamiselle. Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteena on edistää lasten hyvinvointia ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa. Hallituksen esitys ei tue tätä aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitetta.

Aamu- ja iltapäivätoiminnalla on tärkeä merkitys myös maahanmuuttajataustaisille lapsille ja heidän perheilleen. Aamu- ja iltapäivätoiminta ei ole pelkkä hoitojärjestely – se tukee lasten kasvua, vanhempien kasvatustehtävää ja kotoutumista. Maahanmuuttotaikeaisille lapsille iltapäivätoiminta on tärkeä paikka, jossa he kohtaavat suomenkielisiä ikätovereita. Leikin kautta tapahtuva vuorovaikutus on olennainen osa kielitaidon ja kulttuurisen osallisuuden kehittymistä. Korkeat maksut saattavat johtaa siihen, että juuri nämä lapset jäävät toiminnan ulkopuolelle. Tämä on kielitaidon oppimisen, yhdenvertaisuuden ja kotoutumisen näkökulmasta suuri riski.

Mahdollisuus aamu- ja iltapäivätoiminnan asiakasmaksujen alentamiseen tai perimättä jättämiseen on monille perheille tärkeä, mutta se ei ole yleisesti tiedossa. Tämä koskee erityisesti perheitä, joiden suomen tai ruotsin kielen taito ja ymmärrys sosiaaliturva- ja koulutusjärjestelmästä on puutteellista. Tiedotuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan maksualennuksista ja -vapautuksista tulee olla saavutettavaa ja viestinnän tulee olla selkokielistä ja tarpeen mukaan monikielistä. Viestintää tulee tehdä koulun, neuvoloiden ja muiden varhaisten palveluiden kautta proaktiivisesti.

Kuluvalla hallituskaudella on tehty monia lapsiperheiden toimeentuloon kohdistuvia leikkauksia, joita hallituksen esitys aamu- ja iltapäivätoiminnan asiakasmaksujen korotuksesta jatkaisi.

Lapsiperheiden toimeentuloon kohdistuneita leikkauksia tulisi arvioida kokonaisuutena ja ne olisi tullut huomioida myös tässä hallituksen esityksessä.

Suomen Vanhempainliitto pitää tärkeänä, että jokaisella lapsella on yhdenvertaiset mahdollisuudet sujuvaan koulupolkuun, riittävään tukeen ja osallisuuteen – myös koulupäivän yhteydessä järjestettävässä aamu- ja iltapäivätoiminnassa.

Onko teillä lausuttavaa aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen indeksisäännöstä koskevaan osuuteen esityksessä?

-

Onko teillä muuta lausuttavaa esitysluonnoksesta (esim. vaikutusarvioinnit)

Hallituksen esityksessä olisi pitänyt arvioida tarkemmin, minkälaisia vaikutuksia Suomessa syntyneiden maahanmuuttajataustaisten lasten valmistavan opetuksen ulkopuolelle jättämisellä on.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan asiakasmaksujen vaikutusarvioinnin yhteydessä olisi tullut huomioida muut kuluvalle hallituskaudella lapsiperheiden toimeentuloon kohdistuneet leikkaukset ja niiden yhteisvaikutukset lapsiperheisiin.

Voit jättää kommentit lausuntoon myös liitteenä

[Tiivistelmä_Suomen Vanhempainliitto_Hallituksen esitys perusopetuslain muuttamisesta \(valmistavan opetuksen lisäopetus ja aamu- ja iltapäivätoiminnan rahoitus\).pdf](#)

Metso Tuija
Suomen Vanhempainliitto ry, Finlands Föräldraförbund rf